

אביגיל גרץ

קורבן

עַד אוֹתוֹ מִקְרָה, הִרְגַשְׁתִּי כְמוֹ בְתוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ אוֹ כְמוֹ הַמְּשִׁיחַ עֲצֻמוֹ, כְּשֶׁדָּפִי פִּרְשֵׁת הַשְּׁבֹועַ מְכֻוֻּנְסִים בְּשִׁקִּית פִּלְסְטִיק שְׁקוּפָה, מוֹנַחִים בְּאַרְגֵּז תְּנוּבָה צְמוּד לְאַחֲרֵי אֹפְנִי. הֵייתִי מְדַמֵּינַת אוֹתָם מְפִיצִים אוֹר בְּעוֹדֵי דוֹאָה בְּרַחוּבוֹת הַחֲשׂוּכִים שֶׁל דְרוֹם תֵּל-אַבִּיב, רַחוּבוֹת שֶׁאֵפִילוֹ שְׁלֹטִיהֶם רַבִּי הַהוֹד – 'מְסִילַת יִשְׂרָאֵל', 'חֲכָמֵי צִיּוֹן' – עֵיִפוֹ מִלְּזַהוּר. גַּם לֹא הָיָה בִּי פֶחַד מְעִינֵי הַעוֹבְדִים הַזֵּרִים אוֹ מְרַעְשֵׁי הַמְּכֻוֻּנִיּוֹת הָאֲדוֹמוֹת הַמְּמַהְרֹת לְעַקְוָה, אֹפְנֵי יוֹם הַהוֹלְדֵת הַשְּׁלוֹשִׁים שְׁלִי, כִּךְ הָאֲמַנְתִּי, יִגְנוּ עָלַי מִכָּל צָרָה.

בְּפִרְשֵׁת שְׁמִינֵי זֶה קָרָה, זֶה הַמוֹנָה אֶת הַחִיּוֹת הַמּוֹתְרוֹת לְאַכִּילָה וְאֶת הָאֲסוּרוֹת עֲלִינוֹ, מִתְּקָה מְפִנֵי שִׁיקוֹץ הַנֶּפֶשׁ אֲבָל לְפָנַי כָּל הָאִיסוּרִים הַמְּפּוֹרְטִים מְעוֹרְרֵי הַתִּיאֲבוֹן, שׁוֹרֶפֶת שְׁנִיִּים מִבְּנֵי שֶׁל אֶהְרֹן. חֲרִיקַת בְּלִמִּים שֶׁל מוֹנֵית גְּדוּלָה עֲצָרָה אוֹתִי בְּמִדְרוֹן דֶּרֶךְ סְלֵמָה בּוֹאכָה שְׁדֵרוֹת הַר-צִיּוֹן. יִצוֹר קֶטֶן, סִפֵּק יֶלֶד סִפֵּק נְעֵרָה, פֶּרֶץ מִהַמְּכֻוֻּנֵית, נִפְל אוֹ נִזְרֵק וּמִיד קָם עַל רַגְלָיו וְהִתְחִיל לְנוֹס מִפָּנַי גִּבְרָה שֶׁהִיא כְּפּוֹל מִמֶּנּוּ בְּרוּחַב. חֵיִגְתִּי 100, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרוּ בְּתִשְׁדִּירִים, בִּימֵים הָהֵם, כְּשֶׁהִיא עֲרוֹץ אֶחָד וְאַלֹהִים אֶחָד.

מוֹכְרָחִים לְשִׁלּוֹחַ נִיִּידַת, הִנֵּה הַמְּסַפֵּר שֶׁל הַרְכָּב, הִנֵּה גִבְרָה רֹדֵף אַחֲרֵי אִשָּׁה, כִּן זֶה בּוֹודָאוֹת אִשָּׁה קִטְנָה וְהַחֹלְצָה שֶׁלָּה קְרוּעָה וְהִיא בּוֹרַחַת כְּמוֹ שְׁדָּה יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְּזֻנָּן וְזֶה בְּדִיוֹק מֵהַ שְׁאֵנִי הֵייתִי עוֹשֶׂה וְשׁוֹב הֵם יוֹצֵאִים בְּנִפְרָד וּמִתְקָרְבִים לְאוֹטוֹ כְּמוֹ שְׁנִיִּים בְּדוֹ-קָרֵב פּוֹסְעִים בְּטַעוֹת לְאוֹתוֹ כִּיּוֹן. וְאֵנִי מְדוּוֹחַת לְדַמּוֹת הַנְּעֵרִית בְּעוֹבְרָה עַל פָּנַי שֶׁעַל הַקֵּן מַחְכָּה הַמְּשֻׁטְרָה וְאֵנִי שׁוֹאֵלֶת אִם הִיא בְּסִדֵּר, כִּי אֵנִי רִאִיתִי הַכָּל. אֲבָל הִיא מוֹרָה לִי לְנִתֵּק אֶת הַשִּׁיחָה וְהוֹלְכַת אַחֲרֵי הָאִישׁ וּמְרִימָה טִלְפוֹן סִלּוֹרִי קֶטֶן מִהַכְּבִישׁ. הוּא מְצִידוֹ נִכְנַס לְרִכְבֵּךְ וְשׁוֹעֵט לְדִרְכוֹ.

”את בסדר?”

”ראית מה הוא עשה לי? ראית?”

וּפְתָאוֹם אֵנִי מְבִינָה שְׁקִרְעֵי הַחֹלְצָה הֵם חֲלֵק מִהָאֹפְנָה וְהַרְזוֹן הַמְּעוֹרֵר בִּי קִנְאָה נִרְאָה שְׁדוּף וְכִשֶׁהֲמִשִּׁיכָה לְלַכַּת בְּתַזְזִית אֵנִי שׁוֹאֵלֶת אִם הִיא רּוֹצָה לְשִׁתּוֹת מְשֵׁהוּ וְהִיא אוֹמֶרֶת אֵנִי רּוֹצָה טְרּוֹפִית. טְרּוֹפִית כְּמוֹ בְּטִיּוֹלֵי בֵּית הַסֵּפֶר שֶׁאֵף פֶּעַם לֹא יִכּוֹלְתִי לְבַקֵּשׁ מִהוֹרֵי הַהִתְלוּוֹת אֲלֵיהֶם. אֵנִי מְצִיעָה לָהּ מִיָּץ מִנְגוֹ וְהִיא

מציעה לשמור לי על האופניים, האופניים חדשים, והיא, מי היא? אני עוצמת את העיניים באומץ וסומכת עליה שתשמור עליהם, וכשאת יוצאת מאור הניאון של הקיוסק אני רואה שני גברים במכונית זורקים לה שתי סיגריות, ונלוזה שכמותי, כשהיא מזדקפת, אני מגישה לה את הבקבוק ואיתו גם את העודף שהיא מכניסה לכיס הקטנטן של הג'ינס.

"בואי נלך", היא מעירה אותי ואני נצמדת לכידון האופניים שלי ושואלת אותה לשְמָה במקום לאן הולכים. קוראים לה מרב. אני מזיעה כשהיא שולחת לעברי יד. אני מביטה בכפה הפרושה, לוחצת לה את היד ואומרת, "מרב, איזה יופי כמו לאחינית החדשה שלי." כמה התנגדתי לשם ההוא, בחירה גרועה בעלת פוטנציאל דרדור עד כדי פרוחה ירושלמית. והנה אני פוסעת אל לב התחנה המרכזית הישנה כאילו אני בביתי המוכר.

על מה דיברנו אני כבר לא זוכרת אבל בתחילה הצעתי לה לשנות קפה ברוטשילד ולמרות הקרבה המצמררת של השדרות היא שאלה איפה זה, כאילו דיברנו על השדרה החמישית בניו-יורק, ולמרות שלמדנו בפרשה להבדיל בין טמא לטהור הרגשתי שוב כמו תינוקת שסנטו בה והיא שוכחת הכל. פתאום היה זה טבעי שהחלפנו טלפונים. "אבל אין לי שיחות יוצאות," היא מחייכת לראשונה וחושפת שן צדית שחורה ומבקשת, "בואי אתי עוד קצת," ומפנה את מבטה לגינת הנרקומנים. אני מסרבת להשאיר את האופניים קשורים מאחור ויחד עם החשש מחפצים מְפִנְצָרִים ומהכפלת זרותי במקום, אנחנו פוסעות בגינה שעה שאיש מהפרצופים העייפים שנמצאים בה – כולם מכירים את בת לוויית – לא מרים אפילו גבה בגללי. רק ראש הסוחרים הורס את האידיליה ופוסק שאין למרב די כסף. אני באמת מצטערת שאין לי איך לעזור לה, הרי בעצם גם אני חיה מהיד אל הפה, נתמכת בידי אמא ואבא, מפיצה תורתם.

גם סביב המדורה הקטנה בגינה לא היה אף מלווה, אבל היה שם מזון מטונף שחיתה לה, ואני קינאתי אפילו עליו, על כך שהיא יכולה לבוא כמו שהיא, עם כל אוֹרָח, בלי להתבייש בבלגן או בפרצופים המחוטטים ומחוסרי השיניים שמהנהנים לה לשלום ונותנים סיגריה. בעיקר קינאתי שהיא יודעת מה היא רוצה. בשבילי רצון הוא דבר מסוכן ותמיד נגמר בכי בודד. אבל מרב רצתה לעזוב את חמימות המדורה ולהשיג כסף. היא גם רצתה שאשאר איתה עוד קצת, ידעה שאני כמו כלבלב, הולכת אחרי מי שרוצה בי.

"בת כמה את?" היא שאלה ואני עניתי שלושים. נדמה היה שהיא מגלגלת בתוך עצמה את המספר המרשים. אולי לא היתה בטוחה שתזכה לחיות עד שתהיה כל-כך מבוגרת. רציתי להודות לה שהיא לא שואלת 'אז מה את עושה?' אבל שאלתי אם היא חושבת להפסיק והיא אמרה שזה קשה מדי. היו פעמים שבהן הצליחה, אבל מה הטעם? רציתי לספר לה כמה גם אני מתאמצת

לברוא את עצמי מחדש (חלוקה אחרת של פרשות השבוע) וכמה אני רוצה שיאהבו אותי כמו שאני, גם בלי ללכת לבית הכנסת, אבל פחדתי שהיא לא תבין, כמו שלא הבינה למה אני לא עושה גבות ואיך בגיל שלושים, אם אני נורמלית, למה אני לא אמא.

הגענו לרחוב הראשי בו עמדה ניידת משטרה ובסמוך אליה עמדה ופיטפטה בחורה מבוגרת. מרב הציצה פנימה וחייכה אלי בשוכבות. 'אני רוצה להיות שוטר, כמה פעמים אמרתי להם שאני רוצה להתנדב למשטרה.' קול שבקע מבפנים אמר, 'את יודעת את התנאים מרב' ותוך ששמעתי נקישות מקלדת, סחפה אותי מרב להביט פנימה כדי לראות תמונה גדולה שלה מרצדת על המסך כאילו יש לה בוק במשטרת ישראל. השוטרת הסתכלה באוטומטיות על שעון היד והוסיפה לדיווח אחת עשרה וחצי. כל-כך מאוחר. מי יוכל לחלץ אותי מכאן?

'ומי זאת?' 'חברה שלי.' 'לא כדאי לך להסתובב פה.' חייכתי בנימוס כועס. 'עלי על האופניים וסעי מפה,' הוסיף השוטר שישב לצידה. וכשמרב הסתכלה עלי בחשש שמא איעלם, הזכיר לי המבט שלה את הבדיחה המאירת את פרשת שמיני לילדים, שם דג קטן שואל את אמא שלו – מותר לאכול אותנו? המשכנו לחצר מוזנחת של בניין. ברנש אחד הציע למרב הנחה, למרות המעות שהוספתי לה, אבל לא היה בכך כדי לקנות מנה הגונה. אז עצרה מכונית שהאטה בגלל האופניים שלי. תחכי לי? שאלה ואני הבטחתי להישאר. "אני רק קופצת לפה לחניון," הרגיעה. חייכתי וניסיתי לשמוח בחלקי. השוויתי בין סכסוכי מצוקות הילדות שלי, לעומת אלה שלה. גם היא גדלה בבית שבילבל בין שפות של קודש וחול. אבל לה יש לאן לחזור, המזרן בגן והגוף הרזה והפנימייה הדתית בבת-ים, שם ישנה. איך בלי להתבלבל סיפרה על עיסוקי ההורים, לי, שאחרי חמש שנים בתל-אביב עדיין מסתירה שאבא שלי הוא רב קונסרבטיבי.

בדיוק כשאני מחליטה להחביא את המחשבה שגם אם הורי ימותו, לא בטוח שתשתנה יכולתם לחבק, מגיעה מרב בריצה נרגשת, ושואלת אם אני יכולה לבוא רגע. בחניון הנטוש דלת המכונית פתוחה והיא אומרת שהיא תוכל להרוויח המון אם אני רק אשב עם הצמה שלי ואסתכל, כי זה מה שהוא רוצה והוא מבין שאני אחרת, היא לוחשת בגאווה, והוא מוכן לשלם. הבנתי כמה היא צריכה אותי, ואני באמת לא חייבת להיות כל-כך שיפוטית. "אני לא עוזבת את האופניים," אמרתי, ומרב אמרה שהוא מוכן שהיא רק תמצוץ לו. כמו לילד היא הסבירה לי שהיא תכרע על הרצפה, הוא יישב בתוך האוטו, ואני אשאר על האופניים ואסתכל. "רק להסתכל ואחר-כך נסתדר, ואולי אפילו נלך לרוטשילד שלך."

"אני חושבת שאני צריכה ללכת," מי זאת האני הזאת המגמגמת וחושבת שיש בה אני? אני שאצליח לעזור לה לצאת מהמעגל שלה ולהורות לה להבדיל בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאָכַל, אני היודעת שלא באמת אסבול בזמן שהגבר ההוא ינעץ בי מבט ויפשיט את המחוללת שבי, בכלל לא אחרת ממרב, בי הוא יחדור ויראה את הגוף השמן מדי שאיש לא התאמץ לעָרְסֵל במבט אוהב. לספר לה איך פעם סירבתי למישהו שהושיב אותי בשירותים של איזה קפה? אמרתי לו שכאלו דברים אני לא עושה, ותוך שרכס את מכנסיו באכזבה, הזמנתי אותו לבוא אלי הביתה.

"יופי," כמו בימאית הושיבה אותי. לפני שכופפה את ברכיה השלדיות על האספלט התל-אביבי החם, יצאתי מהתנוחה הזאת וכמו סרסורית רחמנייה הוצאתי את הפרשות שלי משקית הניילון ונתתי לה את הפלסטיק שיחצוץ. הגבר היה אדיב ממני ונתן לה סמרטוט משומן. מרב חייכה בממזריות וליטפה את השוק שלו בעדינות שעוררה בי בחילה איומה עוד לפני שמשהו בכלל התחיל.

היא פורשת את מצעה הכפול ומכופפת את ראשה ואני מסתכלת לעבר החניון אולי ימצא שלט יציאה עם ניאון ירוק. ריצ'רץ' נפתח מנסר את הלילה. "אינטליגנטית," שמעתי את הכומר ההוא, ככה הוא נראה לי. אז הבטתי בו וחיכתי חיוך עקום מעל מרב שקפאה לרגע. "כן, תמשיכי, אני אוהב אינטליגנטיות." עיני ננעצו בידה של מרב שהמשיכה לגפף ברפות את הירך שלו. לכי מכאן אני שומעת משהו לוחש בתוכי, לכי, ככה מול הגב השבוי שלה, זו את או היא, לכי לך בזמן שהיא מקריבה אֶת הַפְּלִיּוֹת, נחושה לפרנס את עצמה, סעי לך על אופני שלושים השנים. "אינטליגנטית," הוא לא מרפה ואני בולעת את הרוק ומנסה לחשב כמה זמן זה לוקח לגבר, ומתכננת איך מחר אלך עם מרב למקום ההוא באלנבי שעוסק בשיקום. היא כל-כך מרוכזת, והסיפוק שלו מתשומת הלב הכפולה מצמית אותי. אני רוצה ליישר את הגב ולנשום עמוק ולדמיין שבת בבוקר. אבא לא הולך לעבודה בבית-כנסת ומכין לי פנקייק. "אינ-ט-לי-גנ-טית" הוא כמעט גומר ואני מקנאת בו, בגב האומלל שלה, ובעיקר בתשוקה המשותפת לשניהם. אני מזדרזת לברוח משם, רוכבת מהר, בלי אוויר, סנדל נקרע לי, אני לא שומעת את אקורד הסיום של הכומר, לא רואה את מרב מתענגת על המענק שלה. אני מפליגה משם בלי לשים לב איך פרחו פרשות השבוע מהארגז והתפזרו ברחבי החניון.